Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
YVES'A BOTA
przedstawiona w dniu 6 września 2018 r.[1]

Sprawa C-514/17

Ministère public
przeciwko
Marinowi-Simionowi Sutowi

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez cour d'appel de Liège (Belgia)]

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych – Zasada wzajemnego uznawania – Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW – Europejski nakaz aresztowania oraz procedury przekazywania osób między państwami członkowskimi – Artykuł 4 punkt 6 – Podstawa fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania – Stosowanie – Przestępstwo leżące u podstaw orzeczenia kary pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim, które w wykonującym nakaz państwie członkowskim podlega wyłącznie karze grzywny – Artykuł 2 ustęp 4 – Zakres warunku podwójnej karalności – Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW – Artykuł 8 ustęp 3 – Dostosowanie skazania

I. Wprowadzenie

1. Czy na fakultatywną podstawę odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wymienioną w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW[2] może powołać się sąd prowadzący postępowanie w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania, jeżeli za przestępstwo, w odniesieniu do którego nakaz ten został wydany, została orzeczona w wydającym nakaz państwie członkowskim kara pozbawienia wolności, podczas gdy zgodnie z przepisami wykonującego nakaz państwa członkowskiego przestępstwo to podlega wyłącznie karze grzywny?

2. Takie jest w istocie pytanie przedstawione przez cour d'appel de Liège (sąd apelacyjny w Liège, Belgia) w przedmiocie wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego ponad siedem lat temu, tj. w dniu 26 sierpnia 2011 r., przez organy rumuńskie w odniesieniu do Marina-Simiona Suta, obywatela rumuńskiego zamieszkałego w Belgii, w celu wykonania kary pozbawienia wolności w wymiarze jednego roku i dwóch miesięcy za kierowanie pojazdem bez prawa jazdy.

3. Na podstawie art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania takiego nakazu wydanego w celu wykonania kary pozbawienia wolności, jeżeli osoba, której dotyczy nakaz, przebywa w wykonującym nakaz państwie członkowskim, jest jego obywatelem lub ma w nim miejsce zamieszkania, a państwo to zobowiązuje się doprowadzić do wykonania tej kary zgodnie ze swoim prawem krajowym.

1 Język oryginału: francuski.

2 Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1), zmieniona decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24) (zwana dalej „decyzją ramową 2002/584").

4. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przepis ten ma na celu umożliwienie wykonującemu nakaz organowi sądowemu oceny, w ramach przyznanego zakresu mu uznania, stopnia, w jakim wykonanie kary w wykonującym nakaz państwie członkowskim umożliwi zwiększenie szans resocjalizacji osoby, której dotyczy nakaz, po wykonaniu kary, na którą taka osoba została skazana [3].

5. W niniejszej sprawie bezsporne jest, że zainteresowany nie wyraził zgody na przekazanie i wyraził chęć odbycia kary w Belgii. W postanowieniu odsyłającym cour d'appel de Liège (sąd apelacyjny w Liège) ocenił, że związki łączące M.S. Suta z Belgią są takie, iż mając na uwadze jego konkretną sytuację, wykonanie kary na terytorium belgijskim mogłoby zwiększyć szanse powodzenia resocjalizacji.

6. Cour d'appel de Liège (sąd apelacyjny w Liège) ma jednak do czynienia z sytuacją, w której przestępstwo, za które M.S. Sut został skazany w Rumunii na karę pozbawienia wolności, podlega w Belgii karze grzywny na podstawie art. 30 ust. 1 loi relative à la police de la circulation routière (ustawy dotyczącej wykroczeń w ruchu drogowym) [4], z dnia 16 marca 1968 r., w brzmieniu mającym zastosowanie do stanu faktycznego w postępowaniu głównym.

7. W akcie oskarżenia wniesionym przed cour d'appel de Liège (sądem apelacyjnym w Liège), ministère public (prokurator, Belgia) stwierdza, że wykonujący nakaz organ sądowy nie ma możliwości powołania się na podstawę fakultatywnej odmowy wykonania nakazu, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, ponieważ zgodnie z art. 8 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW [5] wykonujący nakaz organ sądowy nie może zastąpić orzeczonej kary pozbawienia wolności karą pieniężną. W tych okolicznościach w ocenie ministère public (prokuratora) wykonujący nakaz organ sądowy nie może zgodnie z prawem belgijskim zobowiązać się do wykonywania kary, na którą M.S. Sut został skazany w Rumunii.

8. Cour d'appel de Liège (sąd apelacyjny w Liège) w celu uzyskania odpowiedzi na pytanie dotyczące prawidłowości wykładni prawa Unii zaproponowanej przez ministère public (prokuratora) w akcie oskarżenia postanowił zawiesić postępowanie główne i wystąpić do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 można interpretować w ten sposób, że nie ma on zastosowania do czynów, za które została orzeczona kara pozbawienia wolności przez sąd państwa wydającego nakaz w przypadku, gdy te same czyny podlegają w państwie wykonującym nakaz tylko karze grzywny, a zatem niemożliwe jest – zgodnie z prawem krajowym państwa wykonującego nakaz – wykonanie kary pozbawienia wolności w wykonującym nakaz państwie członkowskim, ze szkodą dla resocjalizacji osoby skazanej oraz jej więzów rodzinnych, społecznych, gospodarczych lub innego rodzaju?".

9. W uwagach przedstawionych Trybunałowi rząd belgijski podtrzymuje stanowisko wyrażone przez ministère public (prokuratora), ponieważ uważa, że wykonujący nakaz organ sądowy rzeczywiście nie ma możliwości powołania się na postawę fakultatywnej odmowy wykonania nakazu, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, skoro zgodnie z art. 8 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909 wykonujący nakaz organ sądowy nie może zastąpić orzeczonej przez Judecătoria Carei (sąd pierwszej instancji w Carei, Rumunia) kary pozbawienia wolności karą pieniężną.

3 Zobacz wyroki: z dnia 17 lipca 2008 r., Kozłowski (C-66/08, EU:C:2008:437, pkt 45); z dnia 6 października 2009 r., Wolzenburg (C-123/08, EU:C:2009:616, pkt 62, 67); z dnia 21 października 2010 r., B. (C-306/09, EU:C:2010:626, pkt 52); z dnia 5 września 2012 r., Lopes Da Silva Jorge (C-42/11, EU:C:2012:517, pkt 32) oraz z dnia 29 czerwca 2017 r., Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, pkt 21).

4 *Moniteur belge* z dnia 27 marca 1968 r., s. 3146, zwanej dalej „ustawą o ruchu drogowym".

5 Decyzja ramowa Rady z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej (Dz.U. 2008, L 327, s. 27), zmieniona decyzją ramową 2009/299 (zwana dalej „decyzją ramową 2008/909").

10. W rzeczywistości rozumowanie rządu belgijskiego, w mojej ocenie, prowadzi do stwierdzenia, że stosowanie zasady wzajemnego uznawania wymaga, aby przestępstwo, w odniesieniu do którego zasada jest stosowana, podlegało karom, jeśli nie identycznym, to przynajmniej podobnym w prawie wydającego nakaz państwa członkowskiego oraz w prawie wykonującego nakaz państwa członkowskiego. Sąd belgijski napotyka zatem dwie trudności: pierwsza wiąże się z rozbieżnościami w zakresie przepisów krajowych dotyczących kar za przestępstwa i wykroczenia drogowe, a druga z brakiem możliwości zamiany „rumuńskiej" kary pozbawienia wolności na „belgijską" karę grzywny.

11. Niniejszy wniosek daje zatem Trybunałowi sposobność uściślenia znaczenia zasady wzajemnego uznawania w brzmieniu nadanym jej w decyzji ramowej 2002/584. Będzie on również stanowić okazję, w nawiązaniu do wyroków: z dnia 17 lipca 2008 r., Kozłowski[6]; z dnia 6 października 2009 r., Wolzenburg[7]; z dnia 11 stycznia 2017 r., Grundza[8]; z dnia 29 czerwca 2017 r., Popławski[9], do udzielenia dodatkowych wyjaśnień dotyczących warunków, w których sąd właściwy w postępowaniu w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania może powołać się na podstawę fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, oraz sposobu, w jaki należy powiązać ustanowiony w tej decyzji ramowej mechanizm europejskiego nakazu aresztowania z przepisami i zasadami przewidzianymi w decyzji ramowej 2008/909.

12. W niniejszej opinii wyjaśnię powody, dla których nie zgadzam się ze stanowiskiem wyrażonym przez rząd belgijski w niniejszej sprawie.

13. Proponuję zatem Trybunałowi, aby orzekł, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana, gdy za przestępstwo, w odniesieniu do którego został wydany europejski nakaz aresztowania, orzeczona została kara pozbawienia wolności, art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, iż stoi on na przeszkodzie temu, aby wykonujący nakaz organ sądowy sprawdzał, w celu zastosowania ustanowionej w tym przepisie podstawy fakultatywnej odmowy wykonania, czy czyny leżące u podstaw skazania zagrożone są karą pozbawienia wolności także w wykonującym nakaz państwie członkowskim, oraz aby tego wymagał.

II. Ramy prawne Unii

A. Decyzja ramowa 2002/584

14. Celem decyzji ramowej 2002/584 jest zniesienie między państwami członkowskimi formalnej procedury ekstradycji przewidzianej w poszczególnych konwencjach, których stronami są te państwa członkowskie, oraz zastąpienie jej systemem przekazywania osób między organami sądowymi[10]. Opiera się ona na zasadzie wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych, która stanowi „kamień węgielny" współpracy wymiarów sprawiedliwości[11], oraz na „wysokim stopniu zaufania" między państwami członkowskimi[12].

6 C-66/08, EU:C:2008:437.

7 C-123/08, EU:C:2009:616.

8 C-289/15, EU:C:2017:4.

9 C-579/15, EU:C:2017:503.

10 Zobacz motywy 1 i 5 tej decyzji ramowej.

11 Zobacz motyw 6 wspomnianej decyzji ramowej.

12 Zobacz motyw 10 decyzji ramowej 2002/584.

15. Artykuł 1 decyzji ramowej 2002/584 jest zatytułowany: „Definicja europejskiego nakazu aresztowania i zobowiązania do jego wykonania”. Stanowi on:

„1. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną [orzeczenie wydane] przez państwo członkowskie w celu aresztowania [zatrzymania] i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek [nakaz], w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności].

2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.

[…]”.

16. W przypadku gdy europejski nakaz aresztowania zostaje wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego polegającego na pozbawieniu wolności, zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 musi on dotyczyć kary lub środka zabezpieczającego o wymiarze co najmniej czterech miesięcy.

17. Artykuł 2 zawiera również w ust. 2 wykaz 32 przestępstw stanowiących podstawę do wykonania europejskiego nakazu aresztowania, jeżeli są zagrożone karą pozbawienia wolności o górnej granicy o wymiarze co najmniej trzech lat, nawet jeżeli wymienione czyny nie są karalne w wykonującym nakaz państwie członkowskim.

18. W przypadku pozostałych przestępstw przekazanie osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, może zostać poddane przez wykonujące nakaz państwo członkowskie wymogowi podwójnej odpowiedzialności karnej za popełnione czyny. A zatem art. 2 ust. 4 wspomnianej decyzji ramowej stanowi:

„Dla przestępstw innych niż określone w ust. 2 przekazanie następuje pod warunkiem [może zostać uzależnione od warunku], że czyny, za które [w związku z którymi] wydaje się europejski nakaz aresztowania, stanowią przestępstwo w rozumieniu prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego, niezależnie od składowych elementów naruszeń prawa karnego lub ich opisu [niezależnie od jego znamion lub kwalifikacji prawnej]”.

19. Artykuły 3 i 4 decyzji ramowej 2002/584 poświęcone są, odpowiednio, podstawom obligatoryjnej i fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

20. Artykuł 4 pkt 6 tej decyzji ramowej stanowi:

„Wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania:

[…]

6) jeśli europejski nakaz aresztowania został wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności], a osoba, której dotyczy wniosek [nakaz], jest obywatelem wykonującego nakaz państwa członkowskiego lub w tym państwie stale przebywa [przebywa w wykonującym nakaz państwie członkowskim, jest jego obywatelem lub ma w nim miejsce zamieszkania], a państwo to zobowiązuje się wykonać karę pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający zgodnie z jego [ze swoim] prawem krajowym”.

B. Decyzja ramowa 2008/909

21. Decyzja ramowa 2008/909, która została przyjęta po decyzji ramowej 2002/584, ma na celu wprowadzenie w życie zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych, ustanowionej w art. 82 ust. 1 TFUE, zastępującym obecnie art. 31 TUE, na podstawie którego została wydana ta decyzja ramowa [13]. Zgodnie z art. 3 tej decyzji ramowej jej celem jest zapewnienie uznawania i wykonywania wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności w innym państwie członkowskim niż państwo wydające, aby ułatwić resocjalizację osoby skazanej [14].

22. Artykuł 7 decyzji ramowej 2008/909, zatytułowany „Podwójna karalność" zawiera w ust. 1 wykaz 32 przestępstw, które, jeżeli w państwie wydającym są zagrożone karą pozbawienia wolności w maksymalnym wymiarze co najmniej trzech lat, stanowią podstawę uznania orzeczenia i wykonania wyroku skazującego przez wykonujące państwo członkowskie bez weryfikacji podwójnej karalności czynu.

23. W odniesieniu do pozostałych przestępstw art. 7 ust. 3 tej decyzji ramowej stanowi:

„W odniesieniu do przestępstw innych niż określone w ust. 1 państwo wykonujące może uzależnić uznanie wyroku i wykonanie kary od tego, czy odnoszą się one do czynów stanowiących przestępstwo także w świetle prawa państwa wykonującego, niezależnie od znamion przestępstwa czy jego opisu [kwalifikacji prawnej]".

24. Artykuł 8 decyzji ramowej 2008/909 zatytułowany „Uznanie wyroku i wykonanie kary" ma następujące brzmienie:

„1. Właściwy organ państwa wykonującego uznaje wyrok, który został przekazany […] oraz niezwłocznie podejmuje wszelkie niezbędne środki w celu wykonania kary, chyba że właściwy organ postanowi powołać się na jedną z podstaw odmowy uznania i wykonania przewidzianych w art. 9.

[…]

3. Jeżeli kara ze względu na jej rodzaj jest niezgodna z prawem państwa wykonującego, właściwy organ państwa wykonującego może dostosować ją do rodzaju kary lub środka przewidzianego za podobne przestępstwa zgodnie z prawem tego państwa. Taki rodzaj kary lub środka odpowiada możliwie najściślej karze orzeczonej w państwie wydającym, która nie może zostać zastąpiona karą pieniężną".

25. Artykuł 25 decyzji ramowej 2008/909 stanowi:

„Bez uszczerbku dla [decyzji ramowej 2002/584] przepisy niniejszej decyzji ramowej mają odpowiednio zastosowanie w zakresie, w jakim są zgodne z przepisami tej decyzji ramowej, do wykonywania kar, w przypadku gdy państwo członkowskie rozpocznie wykonywanie kary w sprawach objętych art. 4 ust. 6 tej [decyzji ramowej]".

III. Uwagi wstępne

26. Przed przystąpieniem do rozpatrywania przedmiotowego pytania prejudycjalnego przedstawionego przez cour d'appel de Liège (sąd apelacyjny w Liège) należy na wstępie zwrócić uwagę na wprowadzone niedawno przez belgijskiego ustawodawcę zmiany w przepisach dotyczących karania za wykroczenia drogowe.

13 Zobacz motywy 1, 2 i 5 decyzji ramowej 2008/909.

14 Zobacz motyw 9 i art. 3 ust. 1 tej decyzji ramowej.

27. Loi relative à l'amélioration de la sécurité routière [15] (ustawa w sprawie poprawy bezpieczeństwa drogowego) z dnia 6 marca 2018 r. wprowadziła bowiem istotne zmiany w ustawie o ruchu drogowym poprzez zaostrzenie sankcji mających zastosowanie do takich wykroczeń. Na mocy art. 7 ustawy w sprawie poprawy bezpieczeństwa drogowego art. 30 ust. 1 ustawy o ruchu drogowym przewiduje obecnie, że kto kieruje pojazdem silnikowym bez posiadania wymaganego prawa jazdy, podlega karze pozbawienia wolności od ośmiu dni do dwóch lat i grzywnie w wysokości od 200 do 2000 EUR lub tylko jednej z tych kar.

28. W związku z tym wydaje się, że obecnie przestępstwo, z powodu którego został wydany europejski nakaz aresztowania, jest zagrożone karą tego samego rodzaju, tj. karą pozbawienia wolności, zarówno w wydającym nakaz państwie członkowskim, jak i w wykonującym nakaz państwie członkowskim; oznacza to, że przeszkoda prawna uniemożliwiająca organom belgijskim wykonanie w Belgii kary, na którą M.S. Sut został skazany w Rumunii, obecnie już nie istnieje.

29. Niemniej jednak, ponieważ cour d'appel de Liège (sąd apelacyjny w Liège) nie wycofał wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w następstwie wspomnianych zmian legislacyjnych, proponuję Trybunałowi, aby odpowiedział na postawione pytanie.

IV. Analiza rzecznika generalnego

30. W swoim pytaniu prejudycjalnym sąd odsyłający zwraca się w istocie do Trybunału o rozstrzygnięcie, czy w sytuacji takiej jak rozpatrywana w niniejszej sprawie, gdy wykonanie kary pozbawienia wolności w wykonującym nakaz państwie członkowskim zwiększyłoby szansę na resocjalizację osoby, której dotyczy nakaz, art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że wykonujący nakaz organ sądowy nie może powołać się na przewidzianą w tym przepisie podstawę fakultatywnej odmowy i w związku z tym jest zobowiązany wykonać europejski nakaz aresztowania, jeżeli czyny będące powodem wymierzenia tej kary w wydającym nakaz państwie członkowskim podlegają w wykonującym nakaz państwie członkowskim wyłącznie karze grzywny.

31. Przed przystąpieniem do analizy tego pytania należy przypomnieć główny problem dotyczący związku pomiędzy dwoma decyzjami ramowymi wymienionymi przez cour d'appel de Liège (sąd apelacyjny w Liège) w postanowieniu odsyłającym, a mianowicie, po pierwsze, decyzją ramową 2002/584, która ustanawia mechanizm europejskiego nakazu aresztowania, a po drugie, decyzją ramową 2008/909, która zmierza do ułatwienia wykonywania kar pozbawienia wolności w państwie członkowskim, gdzie jej wykonanie zwiększa szanse na resocjalizację osoby skazanej.

32. Prawdą jest, że zgodnie z art. 25 decyzji ramowej 2008/909 jej przepisy mają odpowiednio zastosowanie do wykonywania kar w przypadkach, gdy państwo członkowskie zobowiąże się do wykonania kary zgodnie z art. 4 ust. 6 decyzji ramowej 2002/584 oraz w zakresie, w jakim przepisy te są zgodne z przepisami tej ostatniej decyzji ramowej.

33. Związek ustanowiony przez prawodawcę Unii pomiędzy decyzją ramową 2002/584 i decyzją ramową 2008/909 powinien przyczyniać się do zapewnienia wdrożenia podstawowej zasady prawa karnego wykonawczego, a mianowicie resocjalizacji osoby skazanej dzięki indywidualizacji kary, co jest tutaj kluczowym aspektem wspólnym dla tych dwóch decyzji ramowych.

34. Niemniej jednak rząd belgijski dokonuje błędnej wykładni, powołując się na przepisy przewidziane w art. 8 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909 w celu ograniczenia zastosowania art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584.

15 *Moniteur belge* z dnia 15 marca 2018 r., s. 23236.

35. Rząd belgijski bowiem nie uwzględnia faktu, że z tych dwóch aktów to właśnie decyzja ramowa 2002/584 znajduje zastosowanie w sposób priorytetowy względem decyzji ramowej 2008/909, co wynika jednoznacznie z brzmienia art. 25 tej ostatniej decyzji ramowej.

36. Prawodawca Unii wyraził w ten sposób jasno, że nie chce osłabiać celu i wagi mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania ustanowionego w decyzji ramowej 2002/584, precyzując w art. 25 decyzji ramowej 2008/909, że „[*b*]*ez uszczerbku dla [decyzji ramowej 2002/584] przepisy [decyzji ramowej 2008/909] mają odpowiednio zastosowanie w zakresie, w jakim są zgodne z przepisami [decyzji ramowej 2002/584*]”[16].

37. Ponadto rząd belgijski nie uwzględnił, jak bardzo różne są obszary stosowania obu tych instrumentów.

38. Decyzja ramowa 2002/584 dotyczy przymusowego przekazania z jednego państwa członkowskiego do drugiego osoby ściganej lub skazanej, która zbiegła lub której miejsce pobytu nie jest znane, a istnieją obawy, że dąży do uniknięcia konsekwencji swoich czynów. Decyzja ramowa 2002/584 ma zatem zapobiegać temu, by dana osoba korzystała z bezkarności ze względu na odległość geograficzną.

39. Tymczasem w przypadku decyzji ramowej 2008/909 nie jest najistotniejsze, że przestępca lub domniemany przestępca zbiegł, a zatem należy zorganizować jego przymusowe przekazanie. Celem tej decyzji ramowej jest ustanowienie zharmonizowanego systemu wykonywania orzeczeń sądowych w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, aby zapewnić wykonywanie wyroków skazujących w sposób tradycyjny, jak to się dzieje w poszczególnych państwach członkowskich, wzmacniając w ten sposób resocjalizację osoby skazanej. Decyzja ramowa 2008/909 jest w rzeczywistości rozszerzeniem tej wspólnej przestrzeni zwykłych praktyk sądów krajowych. W każdym państwie członkowskim sąd właściwy do wykonania wyroku skazującego uwzględnia osobowość skazanego, jego sytuację rodzinną i zawodową oraz miejsce zamieszkania w celu określenia miejsca wykonania kary pozbawienia wolności oraz w celu uniknięcia dalszej desocjalizacji w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności. W ten sposób osoba skazana przez organy sądowe w Breście (Francja), posiadająca miejsce zamieszkania w Strasburgu (Francja), będzie obywać karę w zakładzie karnym znajdującym się blisko tego drugiego miasta. Przyjmując decyzję ramową 2008/909, prawodawca Unii zapewnia, że taki sam mechanizm znajdzie zastosowanie, jeżeli miejscem zamieszkania tej osoby jest Frankfurt nad Menem (Niemcy).

40. Decyzja ramowa 2008/909 ma zatem na celu ułatwienie resocjalizacji osoby skazanej na karę pozbawienia wolności w państwie członkowskim dzięki umożliwieniu jej odbycia kary lub jej pozostałej części w środowisku społecznym jej pochodzenia, tj. na terytorium innego państwa członkowskiego. Chodzi zatem o to, aby wykonujące państwo członkowskie przystąpiło do wykonania orzeczenia wydanego przez organ sądowy wydającego państwa członkowskiego, tak jak postępuje zazwyczaj w odniesieniu do własnych orzeczeń, tj. zapewniając, by wszystkie środki dotyczące wykonywania i organizacji tej kary miały charakter zindywidualizowany[17].

41. W tym kontekście należy zbadać, czy w świetle podstawowych zasad, na których opiera się zorganizowana przez traktaty współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, oraz w świetle właściwych przepisów decyzji ramowej 2002/584 właściwy belgijski organ sądowy jest uprawniony, czy też nie, do przystąpienia do wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej przez Judecătoria Carei (sąd pierwszej instancji w Carei) wobec M.S. Suta.

16 Podkreślenie moje.

17 Byłoby dużym błędem wyobrażać sobie, że w każdym z tych państw członkowskich wykonywanie kary pozbawienia wolności orzeczonej przez sąd innego państwa członkowskiego wymaga wydania krajowego nakazu aresztowania.

42. Z powodów, które przedstawię szerzej w dalszej części niniejszej opinii, uważam, że stanowisko bronione przez rząd belgijski pozostaje w sprzeczności z decyzją ramową 2002/584, ponieważ jest niezgodne z definicją pojęcia „wzajemne uznawanie" i prowadzi do powrotu systemu porównywalnego do ekstradycji, którą prawodawca Unii właśnie wprost zmierzał znieść w relacjach pomiędzy państwami członkowskimi.

A. Wzajemne uznawanie

43. Współpraca wymiarów sprawiedliwości w obrębie europejskiej przestrzeni karnej opiera się, co wyraźnie wynika z art. 82 ust. 1 TFUE, na zasadzie wzajemnego uznawania. Zasada ta stanowi „kamień węgielny" tej współpracy [18] i ma w prawie Unii „fundamentalne znaczenie", gdyż – wraz z zasadą wzajemnego zaufania, na której się opiera – umożliwia ona utworzenie i utrzymywanie przestrzeni bez granic wewnętrznych [19].

44. Na podstawie zasady wzajemnego uznawania, w przypadku gdy orzeczenie zostaje wydane przez organ sądowy zgodnie z prawem państwa członkowskiego, orzeczenie to jest całkowicie i bezpośrednio skuteczne na całym terytorium Unii, w związku z czym właściwe organy wszystkich pozostałych państw członkowskich są zobowiązane do współpracy przy jego wykonywaniu, tak jakby zostało ono wydane przez organ sądowy ich własnego państwa [20].

45. Z powyższego wynika, że jeżeli organ sądowy państwa członkowskiego zobowiązuje się zapewnić wykonanie kary, która została orzeczona przez sąd innego państwa członkowskiego, musi on, zgodnie z zasadą wzajemnego uznawania, zapewnić wykonanie tej kary w postaci, w jakiej została ona orzeczona przez sąd, i w taki sam sposób, jak gdyby chodziło o własne orzeczenie tego organu.

46. Z wyroku z dnia 11 lutego 2003 r., Gözütok i Brügge [21], dotyczącego zasady ne bis in idem, wynika bowiem, że zasada wzajemnego uznawania implikuje nieodzownie, iż bez względu na to, według jakich zasad doszło do wymierzenia kary, państwa członkowskie darzą się wzajemnym zaufaniem w zakresie własnych systemów prawa karnego oraz że każde z nich akceptuje zastosowanie prawa karnego obowiązującego w innych państwach członkowskich, nawet jeśli zastosowanie jego własnego prawa karnego prowadziłoby do odmiennego rozstrzygnięcia [22].

47. Zakres stosowania orzeczenia sądowego nie ogranicza się już zatem do terytorium wydającego państwa członkowskiego, lecz obejmuje obecnie całą Unię.

48. W tych okolicznościach już sama zasada wzajemnego uznawania musi samodzielnie gwarantować, by wyrok wydany w dniu 8 czerwca 2011 r. przez Judecătoria Carei (sąd pierwszej instancji w Carei) został uznany, a kara pozbawienia wolności w wymiarze jednego roku i dwóch miesięcy, na którą skazano M.S. Suta, została wykonana przez tribunal de première instance de Liège (sąd pierwszej instancji w Liège, Belgia) w taki sam sposób, jak gdyby wyrok został wydany i kara orzeczona przez tribunal de première instance d'Arlon (sąd pierwszej instancji w Arlon, Belgia).

18 Zobacz motyw 6 decyzji ramowej 2002/584.

19 Zobacz wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 36); oraz Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 49).

20 Zobacz w tym względzie komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego z dnia 26 lipca 2000 r. w sprawie wzajemnego uznawania prawomocnych orzeczeń w sprawach karnych [COM(2000) 495 wersja ostateczna, zwłaszcza s. 8].

21 C-187/01 i C-385/01, EU:C:2003:87. Zobacz także wyroki: z dnia 9 marca 2006 r., Van Esbroeck (C-436/04, EU:C:2006:165); z dnia 28 września 2006 r., Van Straaten (C-150/05, EU:C:2006:614); z dnia 28 września 2006 r., Gasparini i in. (C-467/04, EU:C:2006:610); z dnia 18 lipca 2007 r., Kraaijenbrink (C-367/05, EU:C:2007:444); z dnia 16 listopada 2010 r., Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683).

22 Zobacz pkt 33 tego wyroku.

49. Mając powyższe na uwadze, należy zadać pytanie, w jakim stopniu belgijskie organy sądowe mogą, w ramach mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania ustanowionego decyzją 2002/584, a w szczególności w ramach zastosowania podstawy fakultatywnej odmowy wykonania, o której mowa w art. 4 pkt 6 tej decyzji, odstąpić od tej zasady ze względu na brak w systemach prawnych państw członkowskich: wydającego i wykonującego, identyczności w zakresie znamion przestępstwa, a w szczególności grożącej kary.

B. Brzmienie, systematyka i cele decyzji ramowej 2002/584

50. Decyzja ramowa 2002/584 opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania oraz na „wysokim stopniu zaufania" między państwami członkowskimi [23]. Jak wskazano w jej motywie 6, stanowi ona pierwszy konkretny środek w dziedzinie prawa karnego wprowadzający zasadę wzajemnego uznawania, którą Rada Europejska na posiedzeniu w Tampere w dniach 15 i 16 października 1999 r. określiła jako „kamień węgielny" współpracy wymiarów sprawiedliwości.

51. Decyzja ramowa 2002/584 ma wyraźnie na celu, jak wynika w szczególności z jej motywu 5 i art. 31, zniesienie ekstradycji między państwami członkowskimi i zastąpienie jej systemem przekazywania osób, w ramach którego wykonujący nakaz organ sądowy może sprzeciwić się przekazaniu wyłącznie w drodze szczególnie uzasadnionej decyzji, opierającej się na jednej z obligatoryjnych lub fakultatywnych podstaw odmowy wykonania nakazu, wymienionych enumeratywnie w art. 3 i 4 decyzji ramowej.

52. Na podstawie art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 organ sądowy wykonującego nakaz państwa członkowskiego może więc odmówić wykonania takiego europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary pozbawienia wolności, jeżeli osoba, której dotyczy nakaz, przebywa w wykonującym nakaz państwie członkowskim, jest jego obywatelem lub ma w nim miejsce zamieszkania, a państwo to zobowiązuje się doprowadzić do wykonania tej kary zgodnie ze swoim prawem krajowym.

53. Pragnę przypomnieć, że przepis ten ma na celu umożliwienie wykonującemu nakaz organowi sądowemu oceny, w ramach przyznanego mu zakresu uznania, stopnia, w jakim wykonanie kary w wykonującym nakaz państwie członkowskim umożliwi przypisanie szczególnej wagi zwiększeniu szans resocjalizacji osoby, której dotyczy nakaz, po wykonaniu kary, na którą była skazana [24]. Wspomniany przepis doskonale ilustruje zatem, w jaki sposób sąd musi zastosować zasadę wzajemnego uznawania, która oznacza co do zasady przekazanie osoby poszukiwanej, oraz zasadę indywidualizacji kary, z której wynika natomiast, że w pewnych okolicznościach sąd może zastosować wyjątek od obowiązku przekazania osoby w celu zapewnienia jej resocjalizacji [25]. Pragnę podkreślić, że chodzi tutaj o wyjątek od zasady przekazania osoby skazanej, a nie o wyjątek od zasady wzajemnego uznawania. Poprzez zastosowanie podstawy fakultatywnej odmowy wykonania ustanowionej w art. 4 ust. 6 decyzji ramowej 2002/584 wykonujący nakaz organ sądowy w pełni bowiem uznaje orzeczenie wydane przez wydający nakaz organ sądowy, ponieważ proponuje zapewnienie jego wykonania własnymi środkami.

23 Zobacz motyw 10 tej decyzji ramowej.

24 Zobacz wyroki: z dnia 17 lipca 2008 r., Kozłowski (C-66/08, EU:C:2008:437, pkt 45); z dnia 6 października 2009 r., Wolzenburg (C-123/08, EU:C:2009:616, pkt 62, 67); z dnia 21 października 2010 r., B. (C-306/09, EU:C:2010:626, pkt 52); z dnia 5 września 2012 r., Lopes Da Silva Jorge (C-42/11, EU:C:2012:517, pkt 32); z dnia 29 czerwca 2017 r., Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, pkt 21).

25 Przytoczone powyżej orzecznictwo Trybunału, podobnie jak orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zob. w szczególności wyrok ETPC z dnia 30 czerwca 2015 r., Khoroshenko przeciwko Rosji, CE:ECHR:2015:0630JUD004141804, § 121), podkreśla wagę, jaką należy przywiązywać do celu resocjalizacji skazanego w ramach nie tylko oceny indywidualnej sądu wydającego orzeczenie co do istoty w zakresie warunków wykonania kary pozbawienia wolności, ale także polityki karnej państw członkowskich, przy czym Trybunał ostatnio stwierdził w wyroku z dnia 17 kwietnia 2018 r., B i Vomero (C-316/16 i C-424/16, EU:C:2018:256, pkt 75 oraz przytoczone tam orzecznictwo), że resocjalizacja obywatela Unii w państwie członkowskim, z którym jest on rzeczywiście zintegrowany, leży nie tylko w jego interesie, ale także w interesie całej Unii.

54. Taka postawa, inspirowana celem zapewnienia resocjalizacyjnej funkcji kary, świadczy o rzeczywistej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w ramach której wdrażane są, także poprzez wykonywanie europejskiego nakazu aresztowania oraz po zakończeniu bezkarności w wyniku zatrzymania osoby skazanej, podstawowe zasady prawa karnego wykonawczego.

55. Jak każdy wyjątek od zasady przekazywania podstawę fakultatywnej odmowy wykonania ustanowioną w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w sposób ścisły [26], co oznacza, że w celu wyeliminowania wszelkiego ryzyka bezkarności wykonujący nakaz organ sądowy jest zobowiązany zbadać, czy faktycznie może przystąpić do wykonywania kary zgodnie ze swoim prawem krajowym, przed odmową przekazania osoby, której nakaz dotyczy [27].

56. W postępowaniu głównym sąd właściwy do wydania orzeczenia w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania zastanawia się nad kwestią, czy może faktycznie zapewnić wykonanie kary zgodnie z własnym prawem krajowym, ponieważ za przestępstwo, które było podstawą wydania tego nakazu, orzeczono w wydającym nakaz państwie członkowskim karę pozbawienia wolności, podczas gdy zgodnie z jego prawem krajowym przestępstwo to jest zagrożone wyłącznie karą grzywny. Sąd ten stawia pytanie, czy w niniejszej sprawie rozbieżność pomiędzy rodzajem kary orzeczonej zgodnie z prawem wydającego nakaz państwa członkowskiego a rodzajem kary przewidzianej przez prawo wykonującego nakaz państwa członkowskiego nie stoi na przeszkodzie zastosowaniu podstawy fakultatywnej odmowy wykonania, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584.

57. Analiza treści wspomnianego przepisu oraz systematyki i celu tej decyzji ramowej wskazuje, że w sytuacji takiej, jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem odsyłającym, gdy za przestępstwo, którego dotyczy europejski nakaz aresztowania, orzeczona została w wydającym nakaz państwie członkowskim kara pozbawienia wolności, prawodawca Unii nie zamierzał poddać zastosowania podstawy fakultatywnej odmowy wykonania, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, warunkowi, by czyny, za które została orzeczona kara, podlegały w wykonującym nakaz państwie członkowskim karze, jeśli nie identycznej, to przynajmniej podobnej.

58. Po pierwsze, pragnę przypomnieć, iż z brzmienia art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 wynika, że przewiduje ona podstawę fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary pozbawienia wolności, jeżeli osoba poszukiwana przebywa w wykonującym nakaz państwie członkowskim, jest jego obywatelem lub ma w nim miejsce zamieszkania, a państwo członkowskie zobowiązuje się doprowadzić do wykonania „[tej] kary" zgodnie ze swoim prawem krajowym.

59. Jak wskazuje użycie zaimka wskazującego „cette" (ta/tej), wykonujące nakaz państwo członkowskie ma obowiązek wykonania kary pozbawienia wolności, która została orzeczona w wydającym nakaz państwie członkowskim. W przeciwnym razie określenie czasu trwania kary pozbawienia wolności, która została wymierzona, lub wymiaru kary pozostającej do odbycia, który należy uwzględnić w pkt c) rzeczonego nakazu pozbawione byłoby skuteczności (effet utile) [28].

26 Zobacz wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., AY (Nakaz aresztowania – Świadek) (C-268/17, EU:C:2018:602, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo); a także Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 54 i przytoczone tam orzecznictwo.

27 Zobacz wyrok z dnia 29 czerwca 2017 r., Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, pkt 22).

28 Zobacz standardowy formularz europejskiego nakazu aresztowania znajdujący się w załączniku do decyzji ramowej 2002/584.

60. Co się tyczy wskazania, wedle którego wykonujące nakaz państwo członkowskie zobowiązuje się wykonać karę „zgodnie z jego [ze swoim] prawem krajowym", powyższe odzwierciedla jedynie zasadę, zgodnie z którą środki służące wykonaniu kary podlegają prawu wykonującego państwa członkowskiego [29]. Są to środki, które mają zapewnić faktyczne wykonanie kary i resocjalizację osoby skazanej [30]. Podstawą tej zasady jest zasada terytorialności prawa karnego, która stanowi zasadę wspólną dla wszystkich państw członkowskich, a także zasada indywidualizacji kary, która jest jedną z funkcji kary.

61. Wskazanie to zmierza więc do rozstrzygnięcia kolizji ustaw i właściwości, która może wynikać z wykonania kary pozbawienia wolności w państwie członkowskim innym niż państwo skazania, i dlatego nie można go interpretować w ten sposób, że zezwala ono wykonującemu nakaz organowi sądowemu na dostosowanie lub złagodzenie kary pozbawienia wolności orzeczonej w wydającym nakaz państwie członkowskim, tak by odpowiadała ona karze, która zostałaby orzeczona za to samo przestępstwo zgodnie z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego.

62. Po drugie, jak już wskazałem, stanowisko rządu belgijskiego zmierza do przywrócenia procedury podobnej do procedury ekstradycji.

63. Natomiast decyzja ramowa 2002/584 wyraźnie zrywa z procedurą ekstradycji między państwami członkowskimi, która pozwalała im, przy braku zaufania do obcego systemu karnego, wymagać w celu ekstradycji nie tylko, aby czyny, w odniesieniu do których wniosek ekstradycyjny został zgłoszony, stanowiły przestępstwo w rozumieniu prawa wezwanego państwa członkowskiego, ale także aby znamiona przestępstwa pozostawały identyczne.

64. Zgodnie z zasadą wzajemnego uznawania, na której opiera się decyzja ramowa 2002/584, w przypadku gdy organ sądowy danego państwa wydaje orzeczenie zgodnie z prawem tego państwa, orzeczenie to jest całkowicie i bezpośrednio skuteczne na terytorium całej Unii, w związku z czym właściwe organy wszystkich pozostałych państw członkowskich są zobowiązane do współpracy przy jego wykonywaniu, tak jakby zostało ono wydane przez organ sądowy ich własnego państwa. Jak wynika z wyroku z dnia 11 lutego 2003 r., Gözütok i Brügge [31], zasada wzajemnego uznawania zakłada, że między państwami członkowskimi istnieje wzajemne zaufanie do ich systemów sądownictwa karnego, a każde z nich akceptuje stosowanie prawa karnego obowiązującego w pozostałych państwach członkowskich.

65. W ramach mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania to zaufanie wyraża się w rezygnacji przez państwa członkowskie z przeprowadzania weryfikacji podwójnej karalności w odniesieniu do 32 przestępstw wymienionych w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584 [32].

29 Zasada ta została również uwzględniona w art. 17 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909, który stanowi przedmiot wyroku wydanego w trybie prejudycjalnym przez Trybunał w dniu 8 listopada 2016 r., Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:835).

30 W pkt 70–73 mojej opinii w sprawie Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:319) wyjaśniłem już, że w tym kontekście właściwe organy sądowe mają za zadanie określenie zasad dotyczących przebiegu odbywania kary i jej organizacji, decydując, na przykład, o odbywaniu kary poza zakładem karnym, przepustkach, pracy lub kształceniu poza zakładem karnym, podziale i zawieszeniu wykonania kary, środkach przedterminowego lub warunkowego zwolnienia lub stosowaniu nadzoru elektronicznego. Wskazałem także, że prawo karne wykonawcze obejmuje również środki, które mogą zostać wydane po zwolnieniu osoby skazanej z zakładu karnego, takie jak umieszczenie pod nadzorem sądowym lub też uczestnictwo w programach rehabilitacyjnych, a także środki służące naprawieniu krzywdy wyrządzonej ofiarom.

31 C-187/01 i C-385/01, EU:C:2003:87.

32 W tych okolicznościach wykonujący nakaz organ sądowy powinien zapewnić wykonanie kary, na którą skazano daną osobę, nawet jeśli rozpatrywane czyny nie podlegają karze w wykonującym nakaz państwie członkowskim. Definicja tego przestępstwa i zagrożenie karą, jak wyjaśnił Trybunał, wynikają z prawa wydającego nakaz państwa członkowskiego, ponieważ decyzja ramowa 2002/584 nie ma na celu harmonizacji przepisów dotyczących omawianych przestępstw w zakresie ich znamion lub kar, jakimi są zagrożone. Zobacz w tym względzie wyrok z dnia 3 maja 2007 r., Advocaten voor de Wereld (C-303/05, EU:C:2007:261, pkt 52, 53).

66. Kontrola ta jest ponadto bardzo ograniczona w odniesieniu do „innych przestępstw” wymienionych w art. 2 ust. 4 tej decyzji ramowej, do których zalicza się przestępstwo leżące u podstaw niniejszej sprawy. W takim przypadku wykonujący nakaz organ sądowy może jedynie dokonać weryfikacji, czy „czyny, za które wydaje się europejski nakaz aresztowania, stanowią przestępstwo w rozumieniu prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego, niezależnie od składowych elementów naruszeń prawa karnego lub ich opisu [niezależnie od jego znamion lub kwalifikacji prawnej]”.

67. Także kara należy do znamion przestępstwa.

68. Przestępstwo to czyn zdefiniowany przez ustawę i zabroniony pod rygorem sankcji karnych. Przestępstwo składa się zatem z dwóch części. Pierwszą z nich jest typizacja, drugą – określenie sankcji. Typizacja to opis zakazanego postępowania. Określenie sankcji to z kolei wskazanie wymiaru kary grożącej za popełnienie czynu zabronionego. Z tego względu, dla celów ustanowienia norm prawa karnego, z poszanowaniem podstawowej zasady ustawowej określoności czynów zabronionych i kar, ustawa nakładająca kary musi zawierać dokładny opis charakteru czynu zabronionego, także w wymiarze intelektualnym, tj. umyślności, oraz w wymiarze charakteru i stopnia dotkliwości kary grożącej za naruszenie ustawy.

69. Trybunał dokonał wykładni zakresu kontroli podwójnej karalności przewidzianej w odniesieniu do tych „przestępstw innych” w świetle decyzji ramowej 2008/909 w wyroku z dnia 11 stycznia 2017 r., Grundza [33], i analiza ta wydaje się mieć w pełni zastosowanie także w odniesieniu do mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania.

70. Decyzja ramowa 2008/909, która została wydana po decyzji ramowej 2002/584, transponuje bowiem do swojego art. 7 ust. 3 w identycznym brzmieniu art. 2 ust. 4 decyzji ramowej 2002/584, co wskazuje na konsekwentną wolę prawodawcy unijnego, by ograniczać, w największym z możliwych zakresów i w zgodzie z zasadą wzajemnego uznawania, podejście porównawcze, jakie mógłby zastosować wykonujący nakaz organ sądowy – czy to w odniesieniu do mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania, czy też do mechanizmu utworzonego na podstawie decyzji ramowej 2008/909.

71. W pkt 33–38 wyroku z dnia 11 stycznia 2017 r., Grundza [34], Trybunał orzekł, że ocena podwójnej karalności przez wykonujący nakaz organ sądowy powinna polegać wyłącznie na sprawdzeniu, czy okoliczności faktyczne leżące u podstaw przestępstwa podlegałyby także, jako takie, sankcji karnej w świetle prawa krajowego wykonującego nakaz państwa członkowskiego, gdyby wystąpiły one na terytorium tego państwa. W ocenie Trybunału jest to warunek „konieczny i wystarczający” dla celów oceny podwójnej karalności, przy czym idealne dopasowanie nie jest wymagane ani w odniesieniu do znamion przestępstwa (których element stanowi kara), ani do nazwy czy też klasyfikacji danego przestępstwa zgodnie z odpowiednimi przepisami krajowymi.

72. W tych okolicznościach warunku podwójnej karalności, o którym mowa w art. 2 ust. 4 decyzji ramowej 2002/584, nie można interpretować w ten sposób, że pozwala wykonującemu nakaz organowi sądowemu sprawdzać, w celu zastosowania podstawy fakultatywnej odmowy wykonania nakazu przewidzianej w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, czy czyny, za które została orzeczona kara, są zagrożone w wydającym nakaz państwie członkowskim karą, jeśli nie identyczną, to chociaż zbliżoną do kary przewidzianej w wykonującym nakaz państwie członkowskim, i by tego wymagał. Podejście porównawcze przyjęte przez wykonujący nakaz organ sądowy ma zatem swoje ograniczenia i nie może obejmować porównywania charakteru kary orzeczonej w wydającym nakaz państwie członkowskim oraz w wykonującym nakaz państwie członkowskim.

33 C-289/15, EU:C:2017:4.
34 C-289/15, EU:C:2017:4.

73. W sytuacji takiej, jak rozpatrywana w niniejszej sprawie, stawianie takiego wymogu identyczności w sposób oczywisty naruszałoby art. 2 ust. 4 decyzji ramowej 2002/584 w rozumieniu nadanym temu przepisowi przez orzecznictwo Trybunału.

74. Ponadto pozwolenie, aby państwo członkowskie wymagało, aby czyny, których dotyczy wyrok w wydającym nakaz państwie członkowskim, zagrożone były na mocy jego prawa karą, jeśli nie identyczną, to przynajmniej podobną, w oczywisty sposób zmniejszyłoby skuteczność zasady wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych wydanych w ramach mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania, ponieważ takie stanowisko prowadziłoby do przywrócenia procedury zbliżonej do ekstradycji. Tymczasem takie podejście stałoby w oczywistej sprzeczności z jasno wyrażoną przez prawodawcę Unii wolą zastąpienia procedury ekstradycji między państwami członkowskimi przez procedurę przekazywania osób opartą na wzajemnym zaufaniu między państwami członkowskimi.

75. Wykładnia taka jak ta, za którą opowiada się rząd belgijski, prowadziłaby do pozbawienia skuteczności (effet utile) podstawy fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania ustanowionej w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 w przypadku, gdy europejski nakaz aresztowania dotyczy przestępstwa, które podlega w państwie wykonania wyłącznie karze grzywny. Taka sytuacja może wystąpić często, w szczególności, gdy przestępstwo leżące u podstaw europejskiego nakazu aresztowania nie zostało uwzględnione w wykazie 32 poważnych przestępstw przewidzianych w art. 2 ust. 2 tej decyzji ramowej, w odniesieniu do których przepisy krajowe różnią się z powodu braku harmonizacji na szczeblu unijnym. Otóż takie podejście ograniczyłoby w sposób istotny zakres stosowania tej podstawy odmowy, co miałoby niewątpliwie negatywny wpływ na cel polegający na resocjalizacji, przewidziany przez prawodawcę w art. 4 pkt 6 wspomnianej decyzji ramowej.

76. Co więcej, zezwolenie państwu członkowskiemu na uzależnienie zastosowania podstawy fakultatywnej odmowy wykonania przewidzianej w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 od tego, aby przestępstwo było zagrożone karą, jeśli nie identyczną, to przynajmniej zbliżoną zarówno w wydającym nakaz państwie członkowskim, jak i w wykonującym nakaz państwie członkowskim, prowadziłoby do podważenia harmonizacji podstaw odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, która stanowi odzwierciedlenie konsensusu osiągniętego przez wszystkie państwa członkowskie Unii co do znaczenia, jakie należy nadać możliwości resocjalizacji osoby skazanej. Tymczasem takie podejście zostało formalnie zakazane przez Trybunał w wyroku z dnia 26 lutego 2013 r., Melloni [35], dotyczącym określonej w art. 4a decyzji ramowej 2002/584 podstawy nieuznawania orzeczeń wydanych w wyniku rozprawy, na której nie stawiła się dana osoba.

77. W rzeczywistości mamy tutaj do czynienia z sytuacją, która wymaga przyznania orzeczeniu zagranicznemu takiej samej skuteczności jak orzeczeniu krajowemu, nawet jeśli zastosowanie własnego prawa krajowego prowadziłoby do innego rozwiązania, i to zgodnie z zasadą wzajemnego uznawania w rozumieniu zaproponowanym przez Trybunał w odniesieniu do zasady ne bis in idem w wyroku z dnia 11 lutego 2003 r., Gözütok i Brügge [36].

78. W świetle wszystkich tych elementów uważam zatem, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana w niniejszej sprawie, gdy za przestępstwo, w odniesieniu do którego wydano europejski nakaz aresztowania, orzeczono w wydającym nakaz państwie członkowskim karę pozbawienia wolności, art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, żeby wykonujący nakaz organ sądowy sprawdzał do celów zastosowania podstawy fakultatywnej odmowy wykonania ustanowionej w tym przepisie, czy czyny, za które została orzeczona kara, są zagrożone karą pozbawienia wolności także w wykonującym nakaz państwie członkowskim, i aby tego wymagał.

35 C-399/11, EU:C:2013:107.
36 C-187/01 i C-385/01, EU:C:2003:87.

79. W tych okolicznościach i w zakresie, w jakim wykonywanie kary orzeczonej przez rumuński organ sądowy dotyczy czynów, które stanowią przestępstwo według prawa belgijskiego, nic nie stoi na przeszkodzie, aby belgijski organ sądowy zobowiązał się do zapewnienia wykonania tego wyroku, powołując się na tę podstawę fakultatywnej odmowy wykonania nakazu ustanowioną w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, jeżeli uzna, że ze względu na więzi łączące M.S. Suta z Belgią wykonanie kary na terytorium tego państwa może zwiększać szanse na jego resocjalizację.

C. W przedmiocie zakresu i granic stosowania przepisów decyzji ramowej 2008/909

80. Przepisy decyzji ramowej 2008/909 nie mogą, w mojej ocenie, zmienić tej wykładni art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584.

81. W pierwszej kolejności przypominam, że prawodawca Unii wyraził jasno swój zamiar, by nie dopuścić do naruszenia celu i osłabienia siły mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania poprzez przyjęcie decyzji ramowej 2008/909.

82. Po pierwsze, jeśli zgodnie z jej art. 25 przepisy decyzji ramowej 2008/909 mają odpowiednio zastosowanie do wykonywania kar, w przypadku gdy państwo członkowskie zobowiąże się do wykonania kary zgodnie z art. 4 ust. 6 tej decyzji ramowej 2002/584, to prawodawca unijny wskazał wyraźnie, że przepisy te mają zastosowanie „w zakresie, w jakim są zgodne z przepisami [tej ostatniej]".

83. W związku z tym żaden przepis decyzji ramowej 2008/909 nie może wpłynąć ani na zakres, ani na zasady stosowania podstawy fakultatywnej odmowy wykonania, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, jak też żadnego przepisu tej decyzji nie można interpretować w sposób sprzeczny z decyzją ramową 2002/584.

84. Po drugie, prawodawca unijny ujął w decyzji ramowej 2008/909 przepisy podobne do przepisów przewidzianych w decyzji ramowej 2002/584, odzwierciedlając w ten sposób swoje dążenie do zagwarantowania, by mechanizm europejskiego nakazu aresztowania nie był wewnętrznie sprzeczny ani nie został osłabiony.

85. W drugiej kolejności, na wypadek gdyby Trybunał uznał, że art. 8 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909 jest przepisem właściwym w niniejszej sprawie, należy odrzucić interpretację zakresu tego przepisu zaproponowaną przez rząd belgijski.

86. Artykuł 8 decyzji ramowej 2008/909 ustanawia, na co wskazuje jego tytuł, zasadę uznawania wyroków i wykonywania kary orzeczonej przez wydający nakaz organ sądowy, zgodnie z zasadą wzajemnego uznawania.

87. Artykuł 8 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909 wyklucza zatem, co do zasady, jakiekolwiek dostosowywanie kary orzeczonej przez wydający nakaz organ sądowy[37]. W wyroku z dnia 8 listopada 2016 r., Ognyanov[38], Trybunał dokonał wykładni tego przepisu w ten sposób, że ustanawia on co do zasady obowiązek uznania wyroku, ponieważ wykonujący nakaz organ sądowy jest zobowiązany do uznania przekazanego mu wyroku i wykonania kary, której czas trwania i rodzaj odpowiadają czasowi trwania i rodzajowi przewidzianym w wyroku wydanym przez wydający nakaz organ sądowy[39]. Zasada

37 Prawodawca Unii przewidział dwa odstępstwa od tego podstawowego obowiązku. Zgodnie z art. 8 ust. 2 i 3 decyzji ramowej 2008/909 wykonujący nakaz organ sądowy ma możliwość dostosowania czasu trwania i rodzaju kary orzeczonej przez wydający nakaz organ sądowy w celu wykonania kary zgodnie z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego.

38 C-554/14, EU:C:2016:835.

39 Zobacz pkt 36 tego wyroku.

wzajemnego uznawania sprzeciwia się zatem temu, by wykonujący nakaz organ sądowy dokonał dostosowania kary orzeczonej przez wydający nakaz organ sądowy, nawet gdyby stosowanie prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego doprowadziło do orzeczenia kary o innym wymiarze lub innego rodzaju.

88. Jak wskazała Komisja w swoim sprawozdaniu dotyczącym wdrażania decyzji ramowej 2008/909, „[j]ako że decyzje ramowe opierają się na wzajemnym zaufaniu do systemów prawnych innych państw członkowskich, decyzja podjęta przez sędziego [orzeczenie wydane przez sąd] w państwie wydającym powinna [powinno] być respektowana [respektowane] i w zasadzie nie powinno się jej [go] weryfikować ani dostosowywać”[40].

89. W tych okolicznościach wydaje mi się zatem oczywiste, że art. 8 decyzji ramowej 2008/909 nie jest istotny w niniejszej sprawie.

90. Gdyby powyższe nie było wystarczająco przekonywające, pragnę wskazać także, że rząd belgijski mylnie pojmuje również zakres i znaczenie ograniczenia uprawnienia do dostosowania, które prawodawca Unii przyznaje wykonującemu nakaz organowi sądowemu w art. 8 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909.

91. Pragnę przypomnieć, że rząd belgijski opiera się na treści tego przepisu, by twierdzić, że mając na uwadze przepisy ustawy o ruchu drogowym, które przewidują karę grzywny za prowadzenie pojazdu bez prawa jazdy, wykonujący nakaz organ sądowy nie ma możliwości dostosowania kary pozbawienia wolności orzeczonej przez wydający nakaz organ sądowy, a zatem nie może zobowiązać się do faktycznego wykonywania kary, na którą skazano M.S. Suta.

92. W art. 8 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909 prawodawca wskazał wyraźnie, że wykonujący nakaz organ sądowy zamienia karę pozbawienia wolności orzeczoną przez wydający nakaz organ sądowy na karę pieniężną w taki sposób, aby zapewnić, że kara co do zasady zachowa spójność, jaka ją charakteryzowała w dniu jej orzeczenia, a w szczególności, że kara pozostanie proporcjonalna i będzie stanowić odpowiednie rozwiązanie w świetle spowodowanego naruszenia porządku publicznego wydającego nakaz państwa członkowskiego, i tym samym, aby zapewnić wzajemne zaufanie, którym powinny darzyć się krajowe organy sądowe.

93. Jednakże przepisy przewidziane w art. 8 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909 do celów dostosowania kary stosuje się jedynie w zakresie, w jakim wyrok skazujący wydany przez wydający nakaz organ sądowy jest ze względu na swój rodzaj „niezgodny z prawem państwa wykonującego”. A zatem, jak orzekł Trybunał w wyroku z dnia 8 listopada 2016 r., Ognyanov[41], warunki przewidziane przez prawodawcę Unii w celu dostosowania kary są szczególnie „ścisłe”[42].

94. Tymczasem należy stwierdzić, że rząd belgijski dokonuje tutaj porównania rodzaju kary orzeczonej przez Judecătoria Carei (sąd pierwszej instancji w Carei) nie w odniesieniu do swojego systemu prawnego jako całości, lecz w świetle art. 30 ustawy o ruchu drogowym, tj. krajowych przepisów przewidujących karę za to konkretne wykroczenie drogowe. Dokonując takiego porównania oraz oceny

40 Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lutego 2014 r. z postępów we wdrażaniu przez państwa członkowskie decyzji ramowych 2008/909/WSiSW, 2008/947/WSiSW oraz 2009/829/WSiSW w sprawie wzajemnego uznawania wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności, na karę w zawieszeniu albo kary alternatywne, oraz na środki nadzoru stanowiące alternatywę dla tymczasowego aresztowania [COM(2014) 57 wersja ostateczna, w szczególności pkt 4.2, s. 7, 8].

41 C-554/14, EU:C:2016:835, pkt 36.

42 Sytuacje, w których wyrok skazujący wydany w państwie wydającym ma taki charakter, że jest niezgodny z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego, są moim zdaniem rzadkie, ponieważ wprawdzie system kar nie jest przedmiotem harmonizacji w ramach Unii, wykazuje jednak duże podobieństwa pomiędzy państwami członkowskimi.

rumuńskiego porządku publicznego w świetle swego własnego – który to, jak wskazałem, zmieniono, zbliżając go do rozwiązań stosowanych w Rumunii – rząd belgijski rozumuje ponownie przez analogię do prawa ekstradycji, wychodzi zatem poza zakres stosowania decyzji ramowej 2008/909, a także decyzji ramowej 2002/584.

95. Prawu belgijskiemu znana jest kara pozbawienia wolności, a zatem rodzaj kary orzeczonej przez organy rumuńskie wobec M.S. Suta nie może być uznany za niezgodny z prawem belgijskim, ponadto zaś belgijskim organom sądowym znana jest zasada resocjalizacji, co właśnie było przyczyną skierowania pytania przez sąd odsyłający.

96. W tych okolicznościach i w zakresie, w jakim organ sądowy właściwy w przedmiocie wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w stosunku do M.S. Suta powinien stwierdzić, że więzi łączące go z Belgią są wystarczające, aby uznać, że wykonanie kary na terytorium belgijskim może zwiększyć jego szanse na resocjalizację, nie widzę przeszkód, aby państwo zobowiązało się do wykonywania kary orzeczonej wobec M.S. Suta w Rumunii.

97. W świetle całości powyższych stwierdzeń uważam, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana w niniejszej sprawie, gdy za przestępstwo, w odniesieniu do którego wydano europejski nakaz aresztowania, orzeczono w wydającym nakaz państwie członkowskim karę pozbawienia wolności, art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, aby wykonujący nakaz organ sądowy sprawdzał do celów zastosowania podstawy fakultatywnej odmowy wykonania ustanowionej w tym przepisie, czy czyny, za które została orzeczona kara, są zagrożone karą pozbawienia wolności także w wykonującym nakaz państwie członkowskim, i aby tego wymagał.

V. Wniosek

98. Mając na względzie powyższe rozważania, proponuję Trybunałowi, aby na pytanie prejudycjalne postawione przez cour d'appel de Liège (Belgia) udzielił następującej odpowiedzi:

W sytuacji takiej jak rozpatrywana w niniejszej sprawie, gdy za przestępstwo, w odniesieniu do którego wydano europejski nakaz aresztowania, orzeczono w państwie wydania karę pozbawienia wolności, art. 4 pkt 6 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, aby wykonujący nakaz organ sądowy sprawdzał, w celu zastosowania podstawy fakultatywnej odmowy wykonania ustanowionej w tym przepisie, czy czyny, za które została orzeczona kara, są zagrożone karą pozbawienia wolności także w wykonującym nakaz państwie członkowskim, i aby tego wymagał.